

SANAT - ZANAAT İLİŞKİSİ İLE "MİSAFİRLER: SANATÇILAR VE ZANAATKARLAR" SERGİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

ART - CRAFT RELATIONSHIP AND A RESEARCH ON THE "GUESTS: ARTISTS AND CRAFTSMANS" EXHIBITION

Şeyda TANOĞLU

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Entitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü/ Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Doktora Programı, Ankara /Türkiye
ORCID No: 0000-0002-4539-2330

Dr. Öğr. Üyesi Gonca Hülya YAYAN

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü/ Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara /Türkiye
ORCID No: 0000-0002-2915-3137

Reference

Tanoğlu, Ş. & Yayan, G.H. (2020). "Sanat - Zanaat İlişkisi İle "Misafirler: Sanatçılar Ve Zanaatkarlar" Sergisi Üzerine Bir İnceleme", Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:5, Issue: 14; pp:259-267.

ÖZET

Bu araştırmada, sanat ve zanaat arasındaki ilişki, benzerlikler ve farklılıklar araştırılmış, aynı zamanda 2020 yılında İstanbul Modern' de açılan "Misafirler: Sanatçılar ve Zanaatkarlar" sergisi ele alınmıştır. 'Misafirler: Sanatçılar ve Zanaatkarlar' sergisi kapsamında bir kez daha sanatçı ve zanaat ayrımı irdelenirken, bu sergiye katılan uluslararası sanatçıları ve zanaatkarları tanımak açısından da önem taşımaktadır. Günümüzde zanaat kavramı çoğu kez geleneksel şekliyle anılmaktadır. 'Misafirler: Sanatçılar ve Zanaatkarlar' sergisiyle zanaatın seri üretilmeye yenik düşmemek adına estetik anlayış ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak modern zanaat kavramı üzerinden farklı sanatsal çalışmalara da yer verilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Araştırmada bu konuya yönelik bulgulara ulaşılmaya çalışılmış ve elde edilen bilgiler tartışılarak yorumlanmıştır. Bu açıdan bakıldığında kültürel miraslarımızdan olan zanaatlarımızın sanatsal olarak hem gelecek kuşaklara aktarılmasında hem de modern ihtiyaçlarımıza cevap verecek nitelikteki yeniden üretilme potansiyelleri de sağlanmış olacaktır. Aynı zamanda 'Misafirler: Sanatçılar ve Zanaatkarlar' sergisi de hem İstanbul'un küresel ölçekli olarak tanıtılmasında hem de kültürel olarak zenginliklerimize ışık tutması açısından da önemlidir. Araştırma nitel bir araştırma olup, araştırmadaki veriler literatür tarama yöntemi ile elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Zanaat, İstanbul Modern, Sergi.

ABSTRACT

In this research, the relationship, similarities and differences between arts and crafts were investigated, and the exhibition "Guests: Artists and Craftsmen" opened in Istanbul Modern in 2020 was discussed. While the distinction between artists and crafts is once again within the scope of the 'Guests: Artists and Craftsmen' exhibition, it is also important for getting to know the international artists and craftsmen who participated in this exhibition. Today, the concept of craft is often referred to in its traditional form. With the exhibition "Guests: Artists and Artisans", it was emphasized that, in order not to succumb to mass production, different artistic works should be included on the concept of modern craft by considering the aesthetic understanding and needs. In the research, it was tried to reach the findings related to this subject and the information obtained was discussed and discussed. From this point of view, the potential of reproducing our crafts from our cultural heritage in terms of artistic transfer to the next generations will also be provided. At the same time, the 'Guests: Artists and Craftsmen' exhibition is also important in terms of promoting Istanbul on a global scale and shedding light on our cultural riches. The research is a qualitative research and the data in the research was obtained through the literature review method.

Key words: Art, Craft, Istanbul Modern, Exhibition.

1. GİRİŞ

“Sanat yıllarca hep tartışılan bir konu olarak , bir duygunun, bir tasarımın veya bir güzelliğin anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı ve bu anlatım sonucunda ortaya çıkan eserlerin bütünüdür” (MEB,2010:161). “veya bir başka tanımla; gözlem, uygulama ve çalışma yoluyla üstün nitelikli bir öğrenme yeteneğidir” (Keser,2009: 292). “Sanatçı ise, güzel sanatların herhangi bir dalında yaratıcılığı olan, eser veren ve sanatla profesyonel olarak ilgilenen kişidir. Sanat ansiklopedisine göre” (Arseven,1975:448) “zanaat; el veya makine ile yapılan işlere denilmektedir. Bugün Sanat ve zanaat kavramı aynı kökten türemiş olsa da farklı anlamlar içermektedirler. Bu iki kavram somut olarak birbirlerine yakın görünseler de ve zaman zaman kavram karmaşası yaşansa da aynı şeyleri ifade etmek için kullanılmaktadırlar. Zanaat daha çok teknik yeteneğe ve el ustalığına dayanan üretim biçimidir. Belirli ölçüde sanatsal bir anlatımı içinde barındırır da genel olarak geleneksel olan belirli tekniklerin devam ettirilmesi üzerine kurulmuş olan ve temel özelliği ile güzel sanatlardan ayrılmaktadır” (Keser, 2009: 371). “Mesela çilingirlik veya kunduracılık birer zanaat olarak görülmektedir. Burada zanaatkar ise; el ile yaptığı bu işi kendine meslek ve geçim vasıtası edinen işçi veya ustadır ve sanatçı gibi bir eser vücuda getirmemektedir. Eskiden bu işleri yapanlara estetik erbabı manasına gelen “harif” denir di ki “herif “tabiri de buradan gelmiştir. Kunduracılık, duvarcılık, demircilik, marangozluk, dokumacılık vb.

Genel olarak günümüzde küçük el sanatlarıyla uğraşan bu ustalara sanatkar denilmeyip zanaatkar ifadesi kullanılmaktadır. Bir mimar sanatkârdır fakat o mimarın çizdiği resme göre binayı inşa eden bir duvarcı sanatkâr olmayıp zanaatkârdır” (Yalçın, 2016:23). “Bir zanaatın kendine özgü özellikleri bulunmaktadır. Bunları sırasıyla şu şekilde sıralayabiliriz:

- ✓ Temel işlevi topluma yararlı olmaktır.
- ✓ Zanaatkarların kullandıkları temel malzemeler; taş, toprak, çeşitli metaller, cam, deri, ahşap gibi maddi unsurlardır.
- ✓ Bu zanaatkarlar el becerisine dayalı olarak toplumun gündelik ihtiyaçlarına dönük araç gereç üretmeyi hedeflemektedirler.
- ✓ Yapılan bu işler eğitimle usta-çırak ilişkisinde kuşaktan kuşağa aktarılan özel beceriler, ve teknikler içerir.
- ✓ El becerisine dayalı olarak yapılan bu işler” (Güldiken, 2008) “günümüzde ki hızlı tüketime dayalı olarak yapılan , seri üretim ürünlerinin daha çok talep edilmesine nedeniyle bu seri üretime entegre olamayan geleneksel zanaatlarımızı olumsuz yönde etkilemiştir” (Çetin, 2019:1).
- ✓ “Günümüzde çağın ihtiyaçlarına bağlı olarak alçı dekorasyonu, kaportacılık, restorasyon uzmanlığı gibi yeni zanaat alanları ortaya çıkmıştır.
- ✓ Her toplumun, tarihsel serüveni içinde kendi millî bünyesine uygun olarak geliştirdiği zanaat türleri bulunmaktadır . Türk halıcılığı, kilimciliği, sedef kakmacılığı, ve yemenicilik gibi temeli Orta Asya’ya kadar dayanan pek çok geleneksel el sanatlarımız mevcuttur .Aslınsa bu itibarla el sanatları ifadesi zanaat oluşuna yapılan bir vurgu niteliği de taşımaktadır.
- ✓ Zanaatkârlar gündelik ve önemli ihtiyaçlara yanıt veren işlerle uğraştıklarından yaşadıkları toplumlar içinde saygın bir yere sahiptir.

Rönesans öncesi, dönemlerde de sanat ve zanaat farklı bir toplumsal konum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konum, o dönemlerde disiplinler arası diyebileceğimiz bir ekip çalışmasına da dayandırılmış ve yapılan işlerde zanaat olarak görülmüştür. Rönesans’la beraber sanat ve zanaat ayrımı giderek tarihsel süreç içerisinde netlik kazanmıştır” (Ünsal,2018:110). “Türkiye’ de ise sanat- zanaat ayrımı, ancak 19. yüzyılın sonlarına doğru, batılı anlamda güzel sanatlar kavramının gelişmesiyle ortaya çıkmıştır” (Güldiken, 2008). “Bir çok sanatçı sanat yapmak için zanaat metotlarını ve materyallerini kullanmış olmasına rağmen yirminci yüzyılın sonlarına kadar sanat ve zanaat

arasındaki ayırım devam etmiştir” (Kavrakoğlu, 2013). “O halde bu iki kavramın arasındaki farklılıklara değinecek olursak;

- ✓ Sanat eserleri genellikle tektir ve eşi yoktur. Leonardo Da Vinci birden fazla Mona Lisa çizmemiş ya da Orhan Veli iki tane İstanbul’u Dinliyorum şiiri yazmamıştır. Zanaat eserleri ise birden fazladır ve istendiği zaman sayısı artırılabilir bilinmektedir. Hatta bir zanaatkârın yaptığı şeyi bir başka zanaatkâr da kolaylıkla yapabilir. Bu sebeple de zanaatta pek de fazla özgünlük söz konusu değildir. Ayrıca birbirinin tamamen aynı olan eserlerde seri bir şekilde üretilebilir. Dolayısıyla sanatta önemli kavramlar olan orijinal ve kopyadan zanaatta bahsedilemez.
- ✓ Özellikle sanatta yaratıcılık önemli rol oynarken, zanaatta yaratıcılığa pek gerek yoktur ama eğitim ve ustalık önemlidir.
- ✓ Sanat eserleri kendine özgüdür ve her sanatçının kendine has bir tarzı vardır. Zanaatta ise aynı şeylerin sürekli olarak yenileri yapılabilir. Mesela Gaziantep’teki bakırcılara farklı senelerde gittiğinizde aynı ürünleri bulabilirsiniz. Çünkü zanaatkârlar ürünler satıldıkça aynılarını tekrar tekrar yapabilmektedirler.
- ✓ Sanatçı eserlerini meydana getirirken hislerine göre hareket eder ve gerekirse eserini değiştirirken zanaatkar, belirli bir plan ve program dahilinde eserlerini meydana getirir.
- ✓ Sanat eserinin yapılmasının ana amacı güzellik ve estetikken, zanaatçı için eserin bir fayda sağlaması ve para karşılığında satmak için meydana getirilmektedir.
- ✓ Sanat eseri para için yapılmaz, ancak zanaat eserinin yapılış amacı öncelikle para kazanmaktır. Zaten zanaatkârlık bir meslektir ve bu sebeple de zanaatçı doğal olarak para kazanmayı hedeflemektedir.

Tüm bu farklılıklara karşın sanat ve zanaat arasında benzerlikler de mevcuttur. Bilinen en önemli benzerlik ise her ikisinin de yetenek gerektirmesi ve el emeği olmasıdır. Dolayısıyla hem sanat hem de zanaat beceriyi gerektirmektedir” (Sunal, 2016). “Aslında her ikisinin de temelinde bir tasarım söz konusu olup yapılan eserler bu tasarıma göre oluşturulmuştur” (Aydemir, 2015).

1.1.“Misafirler: Sanatçılar Ve Zanaatkarlar” Sergisi

“İstanbul Modern’in İstanbul Kalkınma Ajansı’nın (İSTKA) desteğiyle Ekim 2018’de hayata geçirdiği Uluslararası Misafir Sanatçı Programı, dünyanın farklı coğrafyalarından on sanatçıyı İstanbul’daki zanaatkârlarla bir araya getirmiştir. Türkiye’nin kültürel değerlerini günümüze ait yorumlarla yeniden düşünerek ve deneyimlemek amacıyla hem ulusal hem de uluslararası pek çok sanatçıya ulaşılmıştır. Daveti kabul eden bu sanatçılar, İstanbul’daki farklı zanaatlar üzerine yapılan araştırmalar sonrasında birlikte çalışmayı kabul eden zanaatkarlarla atölyelerinde yeni pek çok esere imzalarını atmışlardır. Bu eserler, 26 Şubat - 23 Ağustos 2020 tarihleri arasında İstanbul Modern’de ‘Misafirler: Sanatçılar ve Zanaatkarlar’ sergisinde ilk defa görücüye çıkmışlardır. Sergi, üretilen bu yeni eserlerin yanı sıra, sanatçıların İstanbul’daki araştırma ve üretim süreçlerini, kentte etkileşime geçtikleri, ilham aldıkları kaynaklar ile birlikte çalıştıkları zanaatkarlar hakkında bilgileri de ziyaretçileriyle paylaşmışlardır. İstanbul’da yüzyıllardır süregelen üretim kültürünün en önemli yapı taşlarından olan zanaatkarların birlikte geçirdikleri bu sürede edindikleri deneyimlerle ilgi odağına yerleştiren sergi, aynı zamanda sanat ve zanaat arasındaki ilişkiyi ve geçirgenlikleri de mercek altında incelemektedir. Bir ihtiyacı karşılamaya yönelik bir ürünün el becerisi ve bir hüner sonucu üretilmesi olan zanaat ile sanatçının özgün fikirlerinin hayata anlam katmak üzere üretmesine dayanan sanat ve zanaat arasındaki ilişki sergideki eserlerle de görünür kılınmıştır” (İstanbul Modern, 2020).

“İstanbul Modern’in Öykü Özsoy ve Ümit Mesci’nin küratörlüğünde gerçekleşen sergide eserleri yer alan sanatçılar, kendi üretim süreçlerinde zanaat ve gelenek konularına odaklanmış ya da farklı malzeme ve tekniklerle çalışmalarını yürütmüşlerdir” (Yapı dergisi, 2020). “Uluslararası bienallere,

sergilere katılmış, dünyanın önde gelen müze ve sanat kurumlarının koleksiyonlarında eserleri yer alan bu sanatçıları sıralayacak olursak; Faig Ahmed (Bakü), Rana Begum (Londra), Benji Boyadgian (Kudüs), Rodrigo Hernández (Meksiko), Servet Koçyiğit (Amsterdam), Outi Pieski (Utsjoki ve Numminen), Randi & Katrine (Kopenhag), Wael Shawky (İskenderiye ve Philadelphia) ve Jorinde Voigt (Berlin) bu sergiye katılan sanatçılardır.

Bu sergide Türkçe-İngilizce olarak çift dilli hazırlanan katalogda, serginin kavramsal çerçevesini anlatan metinlerle beraber, proje danışmanı, mimar ve akademisyen Aslı Kıyak İngin'in İstanbul'daki zanaat mahalleleri ve üretim kültürüyle ilgili yazısı da yer almıştır . Katalog ayrıca, sergideki sanatçılarla ilgili metin, fotoğraf ve görsellere de yer vermektedir” (İstanbul Modern, 2020).

“Bu sergide eserleri bulunan bu sanatçıları ayrı ayrı inceleyecek olursak;

Faig Ahmed

Bakü'lü sanatçı uluslararası Misafir Sanatçı Programı kapsamında İstanbul'a yaptığı ziyaretlerde sonrasında İstanbul'a özgü desen ve teknikler üzerine yaptığı araştırmalarına ek olarak Türkiye coğrafyasının sanat konusundaki ifade zenginliğine de önem vermiştir. Seçtiği ipek halı dokumalar üzerinden çalışmaya karar veren bu sergide sanatçı, geleneksel ve çağdaş dokumalara odaklanmıştır.

Resim 1. Faig Ahmed, Arşiv, 2020

Rana Begum

Londra'dan sergiye katılan sanatçı, metal sıvama atölyesinde karşılaştığı farklı boyut ve formlardaki kalıpları İstanbul'un tarihi kentsel dokusunu oluşturan Ayasofya, Topkapı Sarayı, Haydarpaşa ve Sirkeci Garı ile kent surları gibi anıtsal ve bir dönemin örnek binalarını betimleyen malzemeler olarak ele almıştır. Metal sıvama ustası Lokman Çilingir'in atölyesinde karşılaştığı kalıpların İstanbul silüetini oluşturan biçimsel ve görsel öğelerle olan benzerliğinden etkilenmiştir. Sanatçı bu kalıpları kullanarak yaptığı eserinde kullandığı metal formları üretmiş ve İstanbul'un kimliğiyle bağdaştırdığı renklerle bu kalıpları boyayarak çalışmasını tamamlamıştır.

Resim 2. Rana Begum, No.975 (detay), 2020

Benji Boyadgian

Kudüs'lü sanatçı uluslararası Misafir Sanatçı Programı'nda kapsamında İstanbul'un merkezinde zanaatların izini sürerken daha önce de ziyaret ettiği bu kentteki farklı hikayelerden de beslenmiştir. İstanbul'da geçirdiği bu süre boyunca araştırma sürecini kendi yaşam öyküsünden hareketle ele alarak konusunu şekillendirmiştir. Tasarladığı 'Yansıma' adlı heykelin ayna sistemiyle de izleyicilere kendileri ve diğerleriyle karşılaşmaları yaşatmayı amaçlamıştır.

Resim 3. Benji Boyadgian, Yansıma, 2020

Rodrigo Hernández

Meksikalı sanatçı Ebru ustası Nesime Kantar'la birlikte yürüttüğü müşterek çalışma süreci sonrasında yaptığı ebrular arasından seçtiği desenlerle sanatçının pratiğinde bu ebrular ilk kez yer bulmuştur. Ebru tekniğiyle oluşturulan rastlantısal soyut desenleri de ilk olarak heykelleri için kullanan sanatçı, daha sonra seçtiği bir deseni üç heykelin konumlandırıldığı mekânı kaplayacak duvar kâğıdı olarak 'Siyahlıktan Çıkagelenler' adlı eseri bilgisayar ortamında üç boyutlu hale dönüştürmüştür.

Resim 4. Rodrigo Hernández, Siyahlıktan Çıkagelenler, 2020

Servet Koçyiğit

Amsterdam'dan katılan ve yorgancılıkla çalışmaya karar veren Koçyiğit, bu zanaatla nakış geleneğini her biri 210 x 180 cm boyutundaki dört yorganı üreterek bütünleştirmiştir. Sanatçının çizdiği imgeler farklı nakış teknikleriyle çalışan Özgü Karcı önderliğindeki bir ekiple Çin iğnesi tekniğiyle yorganlarda bütünleşmiştir. Bu yorganlar bir araya getirildiğinde, sanatçının farklı eserlerinde olduğu gibi, hayali bir harita meydana getirilmek üzere tasarlanmıştır. Üretimin son aşamasında, Fatih'te 50 yıldır yorgancılık mesleğini sürdüren Abdullah Karahan ile birlikte "Yumuşak İniş" adlı eserini tamamlamıştır.

Resim 5. Servet Koçyiğit, Yumuşak İniş, 2020

Outi Pieski

Finlandiya'dan katılan, uluslararası Misafir Sanatçı Programı için incelediği el sanatları arasından sanatçı, yazmacılık üzerine çalışmaya karar vermiştir. Yazmacılık tekniğinde kullanılan klasik baskı kalıplarını farklı renkteki kumaşlar üzerine yazma ustası Veliye Martı ve yardımcılarıyla uygularken bu zanaata ilişkin inceliklere hakim olmuştur. Sanatçı daha sonra ahşap oyma yöntemiyle projesi için üretilen eli belinde ve Sami tanrıça motifleriyle biçimlendirilmiş kalıplarla '*Üç Kız Kardeş*' adlı baskı eserinin sürecini tamamlamıştır" (Habertürk, 2020).

Resim 6. Outi Pieski, Üç Kız Kardeş, 2020

Randi & Katrine

"Kopenhag' tan katılan sanatçılar, Üretim sürecinde atölyesi Kağıthane'de yer alan Gökmen Uzun'la çalışmaya karar vermiştir. Bu sanatçı ikilisi, Kopenhag'daki atölyelerinde tasarladıkları yapıtın son halini, İstanbul'daki zanaatkarlarla birlikte ayrıntılara odaklanarak İstanbul'da şekillendirmişlerdir. Çalışmanın merkezinde yer alan '*Hamam*' adlı esrin hareketsiz görüntüleri hareketli hale getiren bir aygıt olan ahşap zoetrop içindeki imgelerin tümü burada renklendirilerek bir araya getirilmiştir" (Karadeniz, 2020).

Resim 7. Randi & Katrine, Hamam, 2020

Wael Shawky

“İskenderiye ve Philadelphia’ de bulunan sanatçı 16.yüzyıla ait bir Avrupa miğferinin formuyla, aynı yüzyıla ait Türk tipi miğferlerin süsleme özelliklerini buluşturan melez bir miğfer üretmeye karar vermiştir. Miğfer için Büyük Yeni Han’da atölyesi bulunan metal dövme ustası Zeki Topbaş ile çalışmaya başlayan sanatçı, bu *‘Körfez Projesi’* adlı eseri için ortaya koyduğu çizimlerde miğferin üstüne yıkılmaya yüz tutmuş, hayali bir kale yerleştirmiştir. Bu kalenin modellemesi ise İstanbul Modern Eğitim Uzmanı ve heykeltıraş Betina Hobeş tarafından gerçekleştirilmiştir” (İstanbul Modern, 2020).

Resim 8. Weal Shawky, Körfez Projesi, 2020

Jorinde Voigt

“Berlin’den katılan sanatçı yeni başladığı yumuşak heykeller serisinin ilk çalışmasını İstanbul’da şekillendirmeye karar vermiştir. Sanatçı, bir zambak demetini yumuşak bir heykel yerleştirmesi olarak soyutlamaya karar verdiği üretim sürecinde döşeme ustası Abdullah Doğan’la birlikte eserini biçimlendirmiştir” (Habertürk, 2020).

Resim 9. Jorinde Voigt, Zambak, 2020

1.2.Yöntem

Bu araştırma da nitel araştırma yöntemlerinden belgesel tarama tekniğinin bir türü olan literatür tarama yöntemi kullanılmıştır. “Literatür tarama, geleneksel olarak doküman incelemesi, kitap, resim, rapor, makale vb. belgeleri incelemektir” (Kıncal, 2015:173).

1.2.1. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma sanat ve zanaat arasındaki ilişkiyi incelemek, iki kavram arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri ele almak açısından önemlidir. Aynı zamanda ‘Misafirler: Sanatçılar ve Zanaatkarlar’

sergisi ışığında bir kez daha sanatçı ve zanaat ayrımını anlamak, uluslararası sanatçıları ve zanaatkarları tanımak bakımından önem taşımaktadır.

1.2.2.Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örneklemini, İstanbul Modern’de açılan ‘Misafirler: Sanatçılar ve Zanaatkarlar’ sergisinde sergilenmekte olan çalışmalar oluşturmaktadır.

1.2.3.Verilerin Toplanması

Araştırma verileri belgesel tarama tekniğiyle toplanmıştır. Araştırmada bu konuya yönelik bulgulara ulaşmaya çalışılmış ve elde edilen bilgiler tartışılarak yorumlanmıştır.

2. SONUÇ ve ÖNERİLER

Sanat ve zanaat arasındaki ilişkinin incelenmeye çalışıldığı bu çalışmada her iki kavram arasındaki farklılıklar ve benzerlikler ele alınmıştır. Aynı zamanda ‘Misafirler: Sanatçılar ve Zanaatkarlar’ sergisi ışığında bir kez daha sanatçı ve zanaat ayrımını anlamak, uluslararası sanatçıları ve zanaatkarları tanımak bakımından önemli olmuştur. Sanat zanaat ilişkisi içerisinde, bir sanat eseri üretilirken, çeşitli malzemelerle kurulan her ilişki ve malzemenin niteliği açısından, zanaatla iç içe geçmiş bir görünüm de söz konusu olmuştur. Günümüzde zanaat kavramı çoğu kez geleneksel şekliyle anılmaktadır. Aslında bu sergiyle zanaatın seri üretimlere yenik düşmemek adına estetik anlayış ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak modern zanaat kavramı üzerinden farklı sanatsal çalışmalara da yer verilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Bu düşünce ile birlikte amaç zanaatı geleneksel şekliyle kullanmak değil modern yaşamı uyumlu hale getirmek olmuştur. Bu sayede hem kültür mirasımız olan zanaatlarımız gelecek kuşaklara aktarılmış olacak hem de modern ihtiyaçlarımıza cevap verecek nitelikte yeniden üretilmesini de sağlayacaktır. Bu düşüncelerden hareketle “küresel ölçekte İstanbul Modern’de açılan ve kültürel zenginliklerimize de yansıtan ‘Misafirler: Sanatçılar ve Zanaatkarlar’ sergisi uluslararası bir sergi olarak sanatçıların zanaatkarlarla birlikte modern anlamda önemli bir projeye de imza atmalarına, vesile olmuştur” (İstanbul Modern). Sanat ve zanaat kavramlarına farklı bakış açılarını da beraberinde getirmiştir.

KAYNAKÇA

- Arseven, C. E. (1975). “Sanat Ansiklopedisi”, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 5. Cilt, 31. Fasikül, 448.
- Aydemir, B. (1975). Sanat Ve Zanaat.
- Çetin, R. (2019). Zanaatin İç Mekan Boyutları ve Korunması: Hindistan’da “Jali” Örneği. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 1(2):1-5.
- Güldiken, E. (2008). Sanat Ve Zanaat, Milliyet: Kültür - Sanat Kategorisi. (<http://blog.milliyet.com.tr/sanat-ve-zanaat/Blog/?BlogNo=145737>) Erişim Tarihi: 25.04.2020.
- Habertürk, (2020). İstanbul Modern: “Misafirler: Sanatçılar Ve Zanaatkarlar”, Şubat.
- Karadeniz, F. (2020). “Zanaatkarlar İçin Bir İltifat”, Hürriyet.
- Kavrakoğlu, F. (2013). Zanaat, Uygulamalı Sanat, Sanat, Eğitim/ Sanat.
- Keser, N. (2009). Sanat Sözlüğü, Ütopya Yayınevi, Ekim, 292-371, İstanbul.
- Kıncal, R. (2015). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Nobel Yayınevi, 4. Basım, 173, İstanbul.
- MEB (2010). Sanat Eserlerini İnceleme 12, Bediralp Matbaacılık, İstanbul, 161.
- Sunal, B.(2016). Sanat Ve Zanaat Arasındaki Farklar. (<https://www.makaleler.com/sanat-ve-zanaat-arasindaki-farklar>) Erişim Tarihi: 25.04.2020.
- Ünsal, E. (2018). Sanat ve Hayat Bağlamında, Sanat/Zanaat Söylemi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 20 (1):109-124 .

Yaın, B. (2016). Nasıl Zanaat ve Halk Sanatları Şehri Olunur? , Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi, 1(1): 22-31.

Yapı Mimarlık Tasarım Kültür Sanat Dergisi , (2020). İstanbul Modern’de, “Misafirler: Sanatçılar Ve Zanaatkarlar”.

İnternet Kaynakları

https://www.istanbulmodern.org/tr/egitim/cocuklar-icin/okul-programlari/misafirler-sanatcilar-ve-zanaatkarlar-sergisine-paralel-egitim-programi_2337.html

<https://www.turkedebiyati.org/sanat-ve-zanaat-arasindaki-farklar/>